

Svetovni dan prve pomoči

Na OŠ F. S. Finžgarja Lesce so pokazali, kako poteka izobraževanje iz prve pomoči.

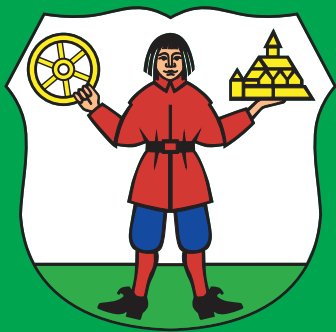
stran 6

Živeti skupaj. O čebeli in človeku.

Ob razstavi tudi nova knjiga Petre Bole o čebelah in čebelarstvu

stran 10

deželne novice

ČASOPIS OBČINE RADOVLJICA, LETNIK 25, 30. SEPTEBRA 2021, ŠTEVILKA 12

Kolesarska povezava tudi uradno odprta

Na tradicionalnem kolesarskem izletu ob dnevu brez avtomobila so prejšnjo sredo simbolično odprli novo kolesarsko povezavo ob regionalni cesti med Radovljico in Lescami. Že v prihodnjem letu se projekt nadaljuje z ureditvijo kolesarskega pasu in pločnika do železniške postaje v Lescah.

MARJANA AHAČIČ

Gradnja prvega sklopa povezave, ki vključuje ureditev kolesarske steze in hodnika za pešce ob regionalni cesti, ki Lesce in Radovljico povezuje z Lipniško dolino, je tekla vzporedno z obnovo gorenjske železnice, saj so v okviru projekta za pešce in kolesarje uredili dva manjša predora pod železnico. Kot je ob tem poudaril župan

Ciril Globočnik, sta tehnično zahtevno izvedbo prebojev pod progo omogočila prav zapora železniške proge in velik delež pridobljenih evropskih sredstev. Za celoten projekt bo namreč kar 1,4 milijona evrov od skupnih dveh milijonov prispeval Evropski sklad za regionalni razvoj. Za rekonstrukcijo regionalne ceste, ob kateri sta speljana nova kolesarska steza in plo-

čnik in ki vključuje tudi ureditev cestnih priključkov, pa država prispeva dodatnih tristo tisoč evrov. Občina je na tem cestnem odseku hkrati uredila tudi cestno razsvetlavo, prometno signalizacijo, vodovod in kanalizacijo. Ob poti sta urejeni dve počivališči s pitnikom, s Triglavske ceste v Radovljico pa dodaten priključek priljubljene pešpoti in nov prehod za pešce čez regionalno cesto.

Drugi sklop projekta kolesarske povezave predstavlja rekonstrukcija ceste v Rožni dolini in Železniški ulici od Žita do železniške postaje v Lescah. Na tem odseku bo sta obojestranski pomožni kolesarski pas in pločnik. Izvajalec gradnje je že izbran, pogodbeno vrednost del pa znaša nekaj manj kot sedemsto tisoč evrov; izvedena bodo v prihodnjem letu.

Kolesarji, ki se jim na tradicionalnem izletu ob dnevu brez avtomobila vsako leto pridruži tudi župan Ciril Globočnik, so prejšnjo sredo simbolično odprli novo kolesarsko povezavo med Lescami in Radovljico. / FOTO: GORAZD KAVČIČ

Stekel promet čez nova mostova

Po večmesečni zapori so v petek za promet odprli novi nadvoz nad železnico pri železniškem postajališču Radovljica in cesto proti radovljiškemu pokopališču.

MARJANA AHAČIČ

Nadvoz čez progo na Cesti svobode nad radovljiško železniško postajo je zgrajen na novo, saj je bil prejšnji povsem dotrajan. Cestišče je razširjeno tako, da je na njem možno srečevanje dveh vozil, dodan je tudi enostranski pločnik širine 1,6 metra. Občina Radovljica v sklopu gradnje novega nadvoza ureja obe cestni navezavi nanj ter gradi in obnavlja vso potrebno komunalno infrastrukturo, za kar bo prispevala približno 150 tisoč evrov.

V okviru obnove nadvoza na Gradiški poti, ki vodi do pokopališča, je bilo sanirano cestišče nadvoza in priključne ceste na nadvoz v dolžini šestdeset metrov, nameščene so nove ograje, urejeno je odvodnjavanje, prenovljena sta vodovod in javna razsvetljava. Cestišče je širše za tako imenovani konzolni pločnik, širok 1,2 metra, vozna širina pa po novem omogoča srečevanje dveh osebnih vozil. Za

obnovo je občina namenila 380 tisoč evrov.

V času gradnje je bil promet do radovljiškega pokopališča urejen čez Linhartov trg, od ponedeljka pa je ponovno vzpostavljena omejitev dostopa v staro mestno jedro skladno z javnim režimom.

Občina Radovljica sicer na celotnem območju radovljiškega železniškega postajališča izvaja sanacijo obstoječe infrastrukture v vrednosti približno 180 tisoč evrov. Del gradnje projekta Kanalizacija Lancovo poteka tudi na območju postajališča, kjer je bil v ta namen zgrajen predor pod železniško progo, tlačni vod ob progi in pod njo ter nadomeščen dotrajan oporni zid ob progi. Vrednost teh del znaša približno 320 tisoč evrov.

V sklopu urejanja železniškega postajališča je občina uredila še nadomestno cestno povezavo proti zaselku Na Mlaki, urejena pa bo tudi pešpot, ki vodi od gostišča Kunstelj do novega nadvoza oziroma novega perona.

Prenovljeni most nad železnico na poti proti radovljiškemu pokopališču je zdaj širši in omogoča srečevanje dveh osebnih vozil, dodali pa so mu tudi tako imenovani konzolni pločnik. / FOTO: GORAZD KAVČIČ

KRAJEVNE NOVICE

Športni park Vrbnje

Na tradicionalnem Teku 100nog v Vrbnjah so zaznamovali še začetek gradnje večnamenskega objekta.

stran 5

ZANIMIVOSTI

Zmagovalka razstave

Lipicanska kobilica iz Vzrejne hiše Barbana je postala zmagovalka šampionata Mednarodne lipicanske zveze.

stran 7

POGOVOR

Ponosna v družbi odličnih ljudi

Profesorica doktorica Jožica Škofic z Ovsiš, izredna članica Slovenske akademije znanosti in umetnosti

stran 13

ZANIMIVOSTI

Društvo žensk z dežele

Povezuje jih ljubezen do ohranjanja podeželja, kulturne dediščine in tradicije.

stran 14

OBČINSKE NOVICE

Podpisana pogodba o sofinanciranju kanalizacije

Občina Radovljica je v podpis prejela pogodbo o sofinanciranju gradnje kanalizacije na Spodnjem Lancovem, ki jo je minister za okolje in prostor mag. Andrej Vizjak podpisal 9. septembra, so sporočili z občinske uprave. Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko je odločitev o finančni podpori projektu sicer izdala že julija lani, gradnja kanalizacije pa se je začela lansko jesen, so še pojasnili na občinski upravi. Gradbena dela v vrednosti skoraj tri milijone evrov izvaja Gorenjska gradbena družba, občina pa bo za naložbo prejela nekaj manj kot 1,8 milijona evrov evropskih in državnih sredstev. Kot še pojasnjujejo na občinski upravi, je kanalizacija na Spodnjem Lancovem zadnji večji odsek v aglomeraciji Radovljica. Dolg je 6.100 metrov, ko bo dokončan, pa se bo na javno kanalizacijo lahko priključilo tristo prebivalcev. V sklopu projekta izgradnje kanalizacije bo na odseku vzporedno deloma obnovljeno tudi vodovodno omrežje in urejene javne površine. Zaključek del je za zdaj predviden do septembra prihodnje leto.

Spremenjeni pogoji za vstop v občinsko stavbo

Z občinske uprave so sporočili, da je s ponedeljkom vstop v stavbo Občine Radovljica do glavne (sprejemne) pisarne možen le posamično z uporabo zaščitne maske in ob izpolnjevanju PCT-pogoja. Dostop do zaposlenih je možen v času uradnih ur ob predhodnem naročanju po telefonu, številka centrale je 04 537 23 00.

OBČINA RADOVLJICA

OBVESTILO O OBJAVI RAZPISA

Občina Radovljica obvešča, da je na spletni strani www.radovljica.si objavljen razpis za prosto delovno mesto

DIREKTORJA javnega zavoda Turizem in kultura Radovljica (m/ž).

OBČINA RADOVLJICA

OBVESTILO O OBJAVI VELJAVNE PREDNOSTNE LISTE UPRAVIČENCEV ZA ODDAJO NEPROFITNIH STANOVANJ OBČINE RADOVLJICA V NAJEM

Občina Radovljica obvešča, da je bila dne 9. 9. 2021 na oglasni deski Občine Radovljica in na spletni strani Občine Radovljica www.radovljica.si v rubriki Razpisi in objave objavljena Veljavna prednostna lista upravičencev za oddajo neprofitnih stanovanj Občine Radovljica v najem.

Občinska uprava Občine Radovljica

deželne novice

ODGOVORNA UREDNICA:

Marijana Ahačič (marjana.ahacic@g-glas.si, 031/352-514)

UREDNIŠTVO:

Urša Peternel (pomočnica odgovorne urednice), Kaja Beton, Matjaž Klemenc, Peter Kolman

CASOPISNI SVET:

Barbara Sitar (predsednica), Breda Poličar, Sabina Felc, Nejc Kliček in Katja Knific

DEŽELNE NOVICE (ISSN 1855-2927) – Ustanovitelj in izdajatelj: Občina Radovljica, Gorenjska cesta 19, 4240 Radovljica (sedež časopisa in uredništva). Pravice izdajatelja izvaja: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj, Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj (tel. 04/201 42 00, faks 04/201 42 13, info@g-glas.si, oglasno trženje: Jana Triller, 04/201 42 30).

Deželne novice izhajajo enkrat na mesec v nakladi 23.400 izvodov, brezplačno jih prejema vsa gospodinjstva in drugi naslovniki v občini Radovljica, priložene so tudi izvodom Gorenjskega glasa. Tisk: Delo, d. o. o., Tiskarsko središče. Distribucija: Pošta Slovenije, d. o. o., Maribor. Deželne novice so vpisane v Razvid medijev pod zaporedno številko 315. Nenaročenih prispevkov in pisem bralcev ne honoriramo. Pisma bralcev so omejena na največ 3000 znakov s presledki. Prispevke za naslednjo redno številko, ki bo izšla v petek, 15. oktobra 2021, morate oddati najkasneje do srede, 6. oktobra 2021.

Vlaki še vedno zamujajo, potniki nestrpni

V vseh zgornjegorenjskih občinah se zavedajo problemov, ki jih je zaradi gradnje povzročila prekinitve železniškega prometa, in razumejo težave, s katerimi se v zadnjem letu srečujejo potniki. Kot poudarjajo župani, si prizadevajo, da bi bila dela čim prej končana, a kot kaže, bo promet na obnovljeni progi v celoti normaliziran šele marca prihodnje leto.

MARJANA AHAČIČ

"Uporabniki storitev železniškega potniškega prometa, ki iz smeri Gorenjske dnevno migriramo na delo v Ljubljano in nazaj, smo pričakovali, da bo istočasno z obnovo železniškega predora sosednje države zaključena tudi obnova odseka železniške proge Kranj–Jesenice. Na veliko razočaranje je bilo odprtje proge podaljšano, 'normalne' vožnje potniških vlakov brez zamud nismo doživeli niti do današnjega dne. Zaprtje proge tako v pomladnih in zgodnjih poletnih mesecih letošnjega leta kot tudi lansko jesen smo potniki zaradi situacije kot posledice pandemije in posledično možnosti dela od doma lažje sprejeli kot sedaj, ko potniški vlak na relaciji med Jesenicami in Lescami zaradi počasne vožnje ustvari od 30 do 45 minut zamude na posamezno vožnjo," je v pismu Slovenskim železnicam in ministrstvu za infrastrukturo, zapisala ena od sicer rednih uporabnic železniškega potniškega prometa.

Železniški promet po obnovljeni progi naj bi bil v celoti normaliziran šele prihodnje pomlad. / FOTO: GORAZD KAVČIČ

"Zaradi zamud vlaka potnik prihaja kasneje na delo in mora svoj delovnik vsakodnevno tudi podaljšati, delodajalci izgubljenih minut delavcu namreč ne podarijo," opozarja tudi župane gorenjskih občin, od katerih pričakuje podporo v priza-

devanjih, da se obnova zaključí in normalna povezava regije steče v čim krajšem možnem času, opozarja pa jih tudi na problem smeti in odpadnega materiala, odvrženih ob gradbiščih. Kot so v skupnem odgovoru zapisali župani šestih zgor-

njegorenjskih občin, zgornjegorenjske občine nadgradnjo gorenjske železniške proge podpirajo, saj bo zagotovo pozitivno prispevala k trajnostni mobilnosti – za uporabnike prijaznejšemu javnemu železniškemu prometu. Ob tem, pravijo, se zavedajo problemov, ki jih je zaradi gradnje povzročila prekinitve železniškega prometa, in razumejo težave, s katerimi se v zadnjem letu srečujejo potniki. "Z investitorji in izvajalci si ves čas gradnje prizadevamo, da bi bila dela čim prej končana in da bi omilili posledice, ki otežujejo življenje tako potnikom kot prebivalcem. Sproti opozarjamo tudi na odpadke in sanacijo vseh poškodb na prometni infrastrukturi, ki so posledica gradbišč. Kot smo seznanjeni, pa bo promet na obnovljeni progi v celoti normaliziran marca 2022, ko se predvidoma zaključijo vsa dela ob nadgradnji proge," so še pojasnili v odgovoru, ki ga je v imenu občin pripravila Razvojna agencija Zgornje Gorenjske.

Promet po novem mostu nad železnico pa že teče, zato je tudi na Linhartovem trgu spet vzpostavljen običajni prometni režim, ki vstop na trg z motornimi vozili dovoljuje samo prebivalcem in dostavi. / FOTO: GORAZD KAVČIČ

Postajališče Otoče in podvoz na Ovsišah

MARJANA AHAČIČ

V sklopu nadgradnje gorenjske železniške proge bo urejeno tudi parkirišče P&R na postajališču Otoče, za katero pa mora investitor, Direkcija RS za infrastrukturo, predhodno pridobiti soglasje Zavoda za varstvo kulturne

dediščine. Z namenom zagotavljanja urejene prometne dostopnosti do postajališča Otoče za vse udeležence v prometu ob tem občina pripravlja projektno dokumentacijo ureditve pločnika oziroma hodnika za pešce od Posavca do Otoč, s čimer bo vzpostavljena varna

povezava med avtobusnim in železniškim javnim potniškim prometom. Občina je na območju postajališča Otoče oziroma za izvedbo obnove komunalne infrastrukture ob prečkanju proge namenila približno 66 tisoč evrov. V sklopu gradnje novega podvoza pod progo na Ovsiš-

šah je občina naročila tudi projektno dokumentacijo za obnovo ceste, poškodovane zaradi gradbiščnega prometa, skozi ta del naselja. Sanacija ceste je predvidena v prihodnjem letu in vključuje tudi nov hodnik za pešce, so pojasnili na občinski upravi.

OBČINSKE NOVICE

Evropski teden mobilnosti

Novozgrajeno kolesarsko povezavo ob regionalni cesti med Radovljico in Lescami so simbolično odprli udeleženci kolesarskega izleta ob dnevu brez avtomobila, ki ga je občina skupaj s športno zvezo pripravila že osemnajstič zapored v okviru Evropskega tedna mobilnosti, ki je letos potekal med 16. in 22. septembrom.

MARJANA AHAČIČ

Letošnji slogan je bil Živi zdravo. Potuj trajnostno. Spodbujal je k temu, da čim več poti opravimo peš, s kolesom oziroma z gibanjem telesa in na svežem zraku. Že na krajših razdaljah s tem nadomestimo potrebo po sproščanju in rekreaciji ter ohranjamo svoje zdravje. Trajnostna mobilnost je premikanje na trajnosten način – s hojo, kolesarjenjem in uporabo javnega potniškega prometa. Njeno vodilo je zadovoljiti potrebe vseh ljudi po mobilnosti in obenem zmanjšati promet. Z učinkovitimi ukrepi zmanjšuje potrebo po osebem motornem prometu in s tem zmanjšuje škodo, ki jo ta povzroča tako okolju kot našemu zdravju.

Za spodbujanje trajnostne mobilnosti pa so med drugim pomembne tudi varne in urejene površine za pešce in kolesarje. V radovljiški občini je bilo tako v okviru Evropskega tedna mobilnosti predstavljenih več naložb

Izleta se je udeležilo okoli osemdeset kolesarjev. Trasa je bila letos nekoliko krajša kot običajno: s slovesnosti ob odprtju nove kolesarske povezave so se kolesarji odpravili do Hraš, po cesarski cesti do Zgoše, Dvorske vasi, Zgornjega Otoka, Gorice in v Radovljico.

v kolesarske steze, pločnike in tematske poti ter ukrep za umirjanje prometa, ki prispevajo tako k trajnostni mobilnosti kot prometni varnosti. Ob dnevu brez avtomobila je bil organizi-

ran tradicionalni kolesarski izlet, številne dejavnosti pa pripravljajo tudi osnovne šole in vrtci.

Izleta se je udeležilo osemdeset kolesarjev, pot pa so zaključili na biodinamič-

nem učnem vrtu za OŠ A. T. Linhartaradovljica, kjer so pokusili jedi, ki so jih iz letošnjih pridelkov z vrta pripravili dijakinje in dijaki Srednje gostinske in turistične šole Radovljica.

Ob križišču z Rožno dolino in krožišču z Boštjanovo ulico sta urejeni počivališči s pitnikoma, s Triglavske ceste v Radovljici po Poljski poti pa varen priključek priljubljene pešpoti in nov prehod za pešce čez regionalno cesto.

Cilj izleta je bil tudi tokrat na igrišču za OŠ A. T. Linhartaradovljica, kjer so udeleženci prejeli spominska darila in ob zaključku letošnje sezone biodinamičnega učnega vrta pokusili še napitke in jedi iz pridelkov z vrta.

Evropskemu tednu mobilnosti so se z različnimi dejavnostmi in ozaveščanjem o trajnostni mobilnosti pridružili šole in vrtci. Župan Ciril Globočnik je tudi letos učence pospremil na pešpoti v šolo.

Priložnostno slovesnost ob odprtju nove kolesarske povezave so z glasbenimi nastopi popestrili radovljiška pevka Nataša Artiček in Harmonikarski orkester Glasbene šole ter KUD Radovljica.

Dodatna sredstva za gorske reševalce

Občina Radovljica bo za redno dejavnost Društva GRS Radovljica namenila dodatnih dva tisoč evrov, in sicer zaradi povečanega članstva in povečanega obsega reševalnih dejavnosti.

Sredstva za zaščito in reševanje, vključno s sofinanciranjem predvidenih naložb, občina zagotavlja v vsakolet-

tem okviru, vključno z dodatnimi sredstvi, prejelo 5.350 evrov, so pojasnili na občinski upravi.

Župan Ciril Globočnik in predsednik Društva GRS Radovljica Toni Smolej ob podpisu aneksa k pogodbi

nem proračunu, letos za to namenja približno 380 tisoč evrov. Naloge zaščite in reševanja ter izvajanje javne gasilske službe opravljajo vsa gasilska društva v občini in gasilska zveza ter enote gorski reševalci, potapljači in radioamaterji, s katerimi je podpisana pogodba o izvajanju zaščite, reševanja in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah. Društvo GRS Radovljica bo letos v

Radovljiško društvo šteje štirideset članov in je eno od 17 društev, ki so vključena v Gorsko reševalno zvezo Slovenije. Z reševalno in preventivno dejavnostjo v gorah in na težko dostopnih območjih pokriva vse območje občine in v celoti deluje na prostovoljni osnovi. Člani letno opravijo okoli 140 aktivnosti reševanja, preventive in izobraževanja zunaj društva.

Župani tudi o pomanjkanju zdravnikov

URŠA PETERNEL

Župani zgornjegorenjskih občin so se srečali na redni koordinaciji, tokrat v Žirovnici. Govorili so o problematiki zdravstva, gost pa je bil novi direktor Osnovnega zdravstva Gorenjske Matjaž

dravstva, opažajo pa tudi slabše stanje na področju otroške zobne preventive, na kar so vplivale omejitve zaradi koronavirusa. Žura je tudi dejal, da je zaradi epidemije na splošno slabše stanje na celotnem področju preventive.

Za Osnovno zdravstvo Gorenjske je pomemben tudi projekt centrov za krepitev zdravja; Kranj ga že ima, prizadevali si bodo še za centra na Jesenicah in v Radovljici, je povedal direktor Žura.

Žura. Ta je predstavil stanje po posameznih zdravstvenih domovih in med drugim opozoril na pomanjkanje družinskih zdravnikov in pediatrov, starejši zdravniki, ki odhajajo v pokoj, pa imajo veliko opredeljenih pacientov. Problem s kadri je velik tudi v domovih za starejše, čedalje bolj obremenjena je tudi patronažna dejavnost, saj je glede na skrajševanje časa, ko bolniki ostanejo v bolnišnici, potreb po patronažni negi vse več. Opozoril je tudi na podhranjenost sistema na področju odraslega zoboz-

Eden od sodelujočih županov, župan Občine Jesenice Blaž Račič, je po sestanku dejal, da je področje zdravstva na Jesenicah zelo pomembno, tudi z vidika prizadevanj, da bi (p)ostali regijsko zdravstveno središče. Tako se med drugim pripravljajo na ureditev dodatnih prostorov za zdravstveni dom v nedavno odkupljeni stavbi na Titovi 78a, kjer naj bi uredili Center za krepitev zdravja in nekaj dodatnih ambulant. Prav tako vztrajajo pri stališču, da dejavnost splošne bolnišnice mora ostati na Jesenicah.

OBČINSKE NOVICE

Obnovljeno vojno grobišče v Dragi

Končuje se obnova vojnega grobišča v Dragi. Prenovljeni so tako obeliski kot spomeniki z imeni padlih, strošek obnove znaša deset tisoč evrov. Letos je načrtovana še obnova strehe na zgornjem stolpu gradu Kamen, za predvidena dela v vrednosti približno štirideset tisoč evrov občina še pridobiva soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine. Predvidena je tudi sanacija brežine za Plečnikovima paviljonoma v Begunjah, za kar je v proračunu zagotovljenih 150 tisoč evrov, občina pripravljena projektno rešitev prilagaja mnenju Zavoda za varstvo kulturne dediščine.

FOTO: GORAZD KAVČIČ

Prenovljeni so tako obeliski kot spomeniki z imeni padlih.

Država bo dala skoraj milijon za prizidek vrtca

Občina Radovljica je sredi septembra prejela sklep o izboru predlogov dodatnih projektov za sofinanciranje investicij v vrtcih in osnovnem šolstvu v proračunskem obdobju 2022–2024, ki bo stopil v veljavo po sprejemu spremembe državnega proračuna za leto 2022 in državnega proračuna za 2023. Med izbranimi projekti je tudi zagotovitev prostorov za Vrtec Radovljica, za katero bo ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport prispevalo 974 tisoč evrov. Projekt v skupni ocenjeni vrednosti 2,2 milijona evrov obsega gradnjo prizidka k obstoječemu objektu Vrtca Radovljica, v katerem bo športna igralnica z osrednjim prostorom, tri igralnice ter igralnica razvojnega oddelka. V prizidku vrtca bo tudi razvojna ambulanta. Gradnja je predvidena v letih 2023 in 2024.

Elanove zložljive smuči na ogled v občinski stavbi

Prve zložljive karving smuči z visoko zmogljivostjo na svetu Voyager, ki jih je letos predstavil Elan, si lahko ogledate tudi v prostorih Občine Radovljica. Gre za vrhunsko Elanovo inovacijo, ki je prejela prestižno nagrado plus X, in sicer kar šest od sedmih možnih nagrad – v kategorijah za inovacijo, visoko kakovost, oblikovanje, enostavnost uporabe, funkcionalnost in ergonomijo. Nagrada plus X je največja svetovna nagrada za inovacije na področju tehnologije, športa in življenjskega sloga, podeljena blagovnim znamkam za vrhunsko kakovost in inovacije v oblikovanju izdelkov.

Prve vrhunsko zmogljive zložljive karving smuči na svetu Voyager, ki jih je letos predstavil Elan

V Dragi so izvajali taktiko gorskih enot

Na območju doline Draga so prikazali del vojaške vaje v sklopu mednarodnega vojaškega usposabljanja vojaških gorniških enot Zvezda Triglava 2021.

MAŠA LIKOSAR

Na vojaškem usposabljanju Zvezda Triglava 2021, ki je potekalo od 6. do 21. septembra, se je okoli tristo sodelujočih pripadnikov usposabljal na širšem območju Bohinjske Bele, Begunj na Gorenjskem, Blegoša in Gorenje vasi - Poljan. V organizaciji 132. gorskega polka 1. brigade (GORP/1. BR) je skupaj s 150 pripadniki Slovenske vojske sodelovalo še sedemdeset pripadnikov oboroženih sil Velike Britanije in 25 ZDA ter nekaj pripadnikov iz Natovega centra odličnosti za gorsko bojevanje v Poljčah.

Usposabljanje se je začelo s slovesnim postrojem udeležencev v Vojašnici Boštjana Kekca na Bohinjski Beli in je potekalo v treh fazah. Po urjenju osnovnih individualnih vojaških gorniških veščin, medicinske evakuacije ter kolektivnem usposabljanju iz bojnih postopkov na oddelčni oziroma vodni ravni so nacionalno mešani vodi v obliki situacijskih vaj izvajali taktiko malih gorskih enot v dolini Drage. "Oddelk se je premikal skozi nevarno gorsko območje, pri čemer je bil predviden nasprotnik. Prišlo je do spopada, v katerem so bili določeni pripadniki

FOTO: PRIMOŽ PIČULIN

Prikaz vojaške vaje je potekal na območju doline Draga.

V obliki situacijskih vaj so izvajali taktiko malih gorskih enot. / FOTO: PRIMOŽ PIČULIN

ranjeni in so potrebovali oskrbo ter premostitev na varno. Teren je bilo treba zavarovati in prevzeti nadzor nad situacijo," je potek prikazane vojaške vaje strnil stotnik Tilen Kavčič iz Radovljice in dodal: "V sodelovanju s pripadniki tujih oboroženih sil smo se seznanili s taktičnimi postopki in preverjali gorniške veščine preživetja in bojnega delovanja."

Kot je pojasnil vodja vaje podpolkovnik Fedja Vraničar, poveljnik 132. GORP/1. BR, je bil namen vaje poenotenje postopkov, prenos znanja, izmenjava izkušenj in povečanje medsebojne

povezljivosti znotraj zavezništva, obenem pa tudi krepitev sodelovanja Slovenske vojske s civilnim okoljem in lokalnimi skupnostmi. Znanje in nove izkušnje so nabirali še vpoklicani pripadniki pogodbene rezervne sestave Slovenske vojske, gasilci PGD Hotavlje in ekipe nujne medicinske pomoči Zdravstvenega doma Škofja Loka. V sklepnem tednu so izvedli kolektivno usposabljanje iz preživetja in bojnega delovanja v gorskem svetu na širšem območju Blegoša, ki se je zaključilo s taktično vajo 21. septembra na Hotavljah – sočasno, ko je dan enote zaznamoval 132. GORP.

Pripravili slovesnost ob državnem prazniku

MARJANA AHAČIČ

Zgornjegorenjsko združenje veteranov vojne za Slovenijo je 15. septembra, na praznični dan, posvečen spominu na priključitev Primorske matičnemu

narodu, pri Domu veteranov pripravilo slovesnost ob državnem prazniku. Slavnostni govornik je bil predsednik združenja Janez Koselj, v programu prireditve pa je sodeloval Veteranski pevski zbor.

Dan vrnitve Primorske k matični domovini je od leta 2005 državni praznik v Sloveniji, a ni dela prost dan. Zaznamuje 15. september 1947, ko je bila uveljavljena pariška mirovna pogodba z Italijo, ki je takratni Jugos-

Na slovesnosti pred veteranskim domom v Radovljici je nastopil Veteranski pevski zbor, slavnostni govornik je bil predsednik zgornjegorenjskega veteranskega združenja Janez Koselj.

laviji in s tem tudi Sloveniji po koncu druge svetovne vojne dodelila velik del Primorske.

Vlada osrednjo državno proslavo v počastitev praznika prireja le vsakih pet let, sicer pa ga lahko samostojno zaznamujejo lokalne skupnosti ter kulturne in druge organizacije, je v nagovoru spomnil Janez Koselj. "Menim, da je čas, da se za slovenski narod in državo konstitutivni prazniki vendarle začnejo obeleževati pogosteje oziroma na dan, ko so, in se jim nameni več pozornosti," je v nagovoru poudaril Koselj.

Na slovesnosti je zbrane pozdravil tudi župan Ciril Globočnik, ki je delil mnenje slavnostnega govornika, namreč da bi bilo prav, da bi se ta za Slovenijo pomemben praznik vendarle primerno zaznamoval vsako leto. "Predlagam, da stopimo skupaj in vse veteranske organizacije s primerno pobudo vendarle proslavo ob tem pomembnem prazniku priključite Primorske matični domovini vrnemo na vsakoletni program državnih proslav."

KRAJEVNE NOVICE

V Športnem parku Vrbnje bo zgrajen še večnamenski objekt

Sredi septembra so na že dvanajstem tradicionalnem Teku 100nog na športnem igrišču v Vrbnjah s priložnostno slovesnostjo zaznamovali še začetek gradnje večnamenskega objekta.

MARJANA AHAČIČ

V Športnem parku Vrbnje se v teh dneh začne gradnja novega večnamenskega objekta. Gre za pritlični objekt s skupno površino približno sedemdeset kvadratnih metrov. Namenjen bo spremljajočim vsebinam športnega parka. Obsegal bo manjši večnamenski prostor in sanitarije z ogrevanjem s toplotno črpalko ter lopo za kosilnico in orodje, na terasi ob novi stavbi bo postavljen nadstrešek. V sklopu ureditve območja bodo tudi razširili in obstoječe nedokončano parkirišče, ki mu bodo dodali še tri parkirna mesta. Gradbena pogodba z izbranim izvajalcem Vovk pro, d. o. o., je že podpisana. Vrednost del znaša približno 122 tisoč evrov, od katerih je 95 tisoč zagotovljenih v občinskih proračunih za leti 2021 in 2022, 27 tisoč evrov pa donatorskih sredstev. Petnajst tisoč evrov je k projektu prispevala Krajevna skupnost Radovljica, v katere okvir sodijo Vrbnje, kar 12 tisoč evrov pa lokalna skupnost – predvsem obrtniki iz Vrbenj, od tega 4.500 Športni klub stonoge. Dela

Na letošnjem tradicionalnem Teku 100nog v Vrbnjah so na steno lesene lope namestili tablo, ki jo je iz macesnovega lesa kot osebno podporo projektu Športni park Vrbnje lastnoročno izdelal župan Ciril Globočnik. Na ta način so simbolično zaznamovali začetek gradnje večnamenskega objekta v športnem parku.

bodo končana do konca prihodnjega poletja.

"Objekt bo športni park, ki ga z velikimi prizadevanji krajanov in ob sodelovanju občine in krajevne skupnosti postopno sooblikujemo že dvanajst let, zaključil kot

celoto, in nam omogočil, da se po skoraj dvajsetih letih končno začnemo ukvarjati tudi z vsebino – z ljudmi, z našo skupnostjo," je poudaril glavni pobudnik projekta, predsednik Športnega društva Vrbnje Tadej Gomboc.

Letošnji tradicionalni, že dvanajsti Tek 100nog Vrbnje–Gorica je bil prilagojen razmeram, zaznamovanim z epidemijo. Tokrat so ga organizirali le za otroke, teh pa se je na sončen zgodnjejesenski dan na športnem igrišču v Vrbnjah zbralo več kot trideset.

Pritlični objekt v skupni površini približno sedemdeset kvadratnih metrov bo vseboval manjši večnamenski prostor in sanitarije z ogrevanjem s toplotno črpalko ter lopo za kosilnico in orodje, na terasi ob novi stavbi pa bo postavljen tudi nadstrešek.

"V Vrbnjah smo vedno pogrešali neki skupen javni prostor, kjer bi se lahko družili – nimamo ne cerkve ne gasilskega doma niti trgovine," še pravi Gomboc. Da je prav športni park tisto, kar jih druži in česar si kot skupnost želijo, pa jasno kaže tudi dejstvo, da je bil projekt Športni park Vrbnje po številu prejetih glasov absolutni zmagovalac med projekti letošnjega participativnega proračuna. Petnajst tisoč evrov sredstev, prejetih iz participativnega proračuna, so enakovredno razdelili za obnovo otroškega igrišča, postavitev lovilnih mrež za žoge na meji z najbližnjim sosedom in urbano opremo športnega parka.

"Zdaj nas čaka najpomembnejši del: pokazati, da je bila ta naša želja upravičena. To pomeni, da bomo znali vaščane povezati, jih priteg-

niti še več kot doslej. Prav na primeru participativnega proračuna se je namreč že pokazalo, kako pomemben je vsak posameznik. Zgolj minuta časa, ki ga je vsak od krajanov namenil glasovanju, je pomenila pridobitev sredstev za obnovo otroškega in športnega igrišča, za nekaj, kar koristi vsem. V bodoče si zato predvsem želimo več druženja, več izmenjave mnenj, kako bi ta vas lahko živela in se razvijala, in to od vseh, od najstarejših do najmlajših," je še poudaril Gomboc.

Občina Radovljica je v zadnjem desetletju za investicije v Športni park Vrbnje iz proračuna namenila nekaj več 175 tisoč evrov, in sicer predvsem za izdelavo načrtov in projektov pa tudi za urbano in športno opremo, otroško igrišče in zunanjo ureditev.

 ENOS, d.d.

Vrhunske toplotne črpalke

Panasonic
heating & cooling solutions

Visoka učinkovitost

5 let jamstva na montažo

Energetska varčnost

Okolju prijazno

 080 3667

Toplina doma je v ENOSu doma.

PE Plinstal, Industrijska 1a, Jesenice, 080 3667

I: www.enos.si, E: tehnika@enos.si

Odprto Pon. – Pet. 7.00 - 17.30, Sobota 7.00 – 12.00

AKTUALNO

Dvajset let testov hoje v Radovljici

Če so strokovnjaki pred dvajsetimi leti še morali prepričevati ljudi, da samo delati ni dovolj, da morajo hoditi, se gibati in da hoja ni sramota, sta danes tako hoja kot telesna dejavnost nasploh nekaj povsem običajnega.

MARJANA AHAČIČ

"Ob koncu tisočletja je bila v Sloveniji umrljivost zaradi bolezni srca in ožilja višja kot drugod v EU. Tudi v Radovljici. Znašala je skoraj devet odstotkov umrlih in bila glavni vzrok smrti starejših od 65 let; v Sloveniji je zaradi teh bolezni vsako leto umrlo 1200 ljudi. Študije so pokazale, da je bilo premalo telesno dejavnih 66 odstotkov ljudi, med njimi je bilo kar 26 odstotkov neaktivnih. Povišane vrednosti holeste-

V prvem letu se je petih testov hoje udeležilo 615 ljudi. Fitnes indeks je bil pri ženskah višji, iz testa v test so se rezultati popravljali. Že v petih do desetih letih je število umrlih padlo pod številke, ki smo jih srečevali pri naših vzornikih.

rola smo namerili pri 64 odstotkih prebivalcev, prekomerno in mejno prehranjenih je bilo 63 odstotkov ljudi, kadilcev je bilo 42,5 odstotka, povišan krvni sladkor je imelo kar 56 ljudi. Tudi v Radovljici ni bilo nič drugače," je razmere, ki so zahtevale ukrepanje, opisala pobudnica programa Test hoje, zdaj že upokojena zdravnica Marjana Grm.

Telesna aktivnost vpliva na največ dejavnikov

"Vedeli smo, da z drugačnim načinom življenja lahko vplivamo na tveganja za razvoj bolezni srca in ožilja in zmanjšamo umrljivost. Ugotovili smo, da je telesna aktivnost tisto, kar vpliva na največ dejavnikov tveganja, saj vpliva na krvni sladkor, holesterol, debelost, stres, psiho, krvni tlak, celo na kajenje. Neposredno vpliva na srčno mišico, na presnovo, predvsem na bazalni metabolizem, in pomaga pri izkoristku kalorij."

Kako izmeriti telesno zmogljivost

Naslednje vprašanje, s katerim so se soočili, je bilo, kako izmeriti telesno zmogljivost na način, da je primerljiv z drugimi. Našli so model, ki so ga razvili Skandinavci: test hoje na dva kilometra. "Skupaj z Ekološkim društvom Radovljica pod vodstvom pokojnega

dr. Mirka Medveda smo se odločili, da tudi v naši občini promoviramo zdrav način življenja in uvedemo test hoje. Projekta smo se lotili predvsem z veliko entuziazma in v prostem času, brez plačila," se spominja doktorica Grm.

Predavanja in meritve

"Organizirali smo predavanja o pomenu gibanja za zdravje. Povezali smo se z Radovljčani, zdravniki v bolnišnici – velika in ponovna zahvala gre dr. Avguštinu Mencingerju, dr. Janezu Resmanu ter dr. Janezu Zaletelu. Merili smo krvni sladkor in holesterol; tako na domu kot na srečanjih v krajevnih skupnostih so to opravljale patronažne sestre."

Imeli so tudi veliko medijsko podporo, testov hoje so se udeležili župan in nekateri občinski svetniki, zdravstveni dom pa je zagotovil strokovno ekipo sester, patronažnih sester, laborantov, fizioterapevtov in zdravnikov, ki so se jim kot prostovoljci pridružili člani ekološkega društva. Teste so vedno zaključili z evalvacijo in individualnim svetovanjem.

Testi hoje

Prvi testi hoje so bili organizirani na Predtrškem polju, na začetku Gozadne učne poti. Grmova zadovoljno pove, da so akcijo podprli tudi lastniki zemljišč. Sledili so za naše razmere množični pohodi v hribe s planinskim društvom ter pohodi z društvom upokojencev.

"Skupaj se je v prvem letu petih testov hoje udeležilo 615 ljudi. Že čez dobro leto je bilo preventivno delo na nivoju države uvedeno v redno delo zdravnika družinske medicine, razvile so se delavnice za zdrav način življenja. Kmalu, že v petih do desetih letih, so sledili tudi odlični rezultati našega dela, saj je število umrlih padlo pod številke, ki smo jih srečevali pri naših vzornikih, drugih Evropejcih. Vodilno mesto vzrokov smrti so prevzela rakava obolenja," se spominja in dodaja: "Svoje delo so izboljšali in nadgradili tudi bolnišnični zdravniki na sekundarnem in terciarnem nivoju. Vse skupaj je drastično obrnilo umrljivost bolnikov z ishemično srčno boleznijo."

Zdravstveni dom Radovljica še vedno pripravlja teste hoje, običajno dvakrat letno. V zadnjih letih je trasa speljana okoli Oble gorice.

Zaznamovali svetovni dan prve pomoči

Vsako drugo soboto v septembru je že več kot dve desetletji svetovni dan prve pomoči. Letos so v ospredju otroci in mladi – ter stališče, da bi morala biti prva pomoč sestavni del učnih načrtov že v vrtcih ter osnovnih in srednjih šolah. Da tudi mladi zmorejo in hočejo pomagati, dokazujejo učenci leške osnovne šole, kjer generacije učencev že leta opremljajo z znanji in veščinami temeljnih postopkov oživljanja in prve pomoči.

MARJANA AHAČIČ

"Veste, v kakšnem ritmu je treba pritiskati na prsni koš, ko oživljamo?" je s pogledom obšel učenke, ki na osnovni šoli F. S. Finžgarja Lesce obiskujejo krožek prve pomoči, zdravnik Rok Müller, nato pa na telefonu poiskal in predvajal pesem priljubljene skupine iz sedemdesetih, Bee Gees Stayin' Alive ter z obema rokama v ritmu začel odločno pritiskati na prsni koš lutke. Dekleta so mu prav tako odločno sledila in pokazala, da pri temeljnih postopkih oživljanja leta niso ovira.

Naučiti, da se ne bojijo pomagati

"Želimo jih usposobiti, da jih ne bo strah pristopiti in pomagati, ko bo to potrebno," je na petkovi prireditvi, posvečeni svetovnemu dnevu prve pomoči, pojasnil Müller, tudi inštruktor projekta Oživimo srce. "Otroci v resnici znajo in zmorejo. Ko vidijo, da se je osnov oživljanja in prve pomoči v mogoče naučiti v nekaj urah, se opogumijo," pove

Zdravnik Rok Müller, ki je tudi inštruktor projekta Oživimo srce

iz izkušenj in dodaja: "Pomembno je, da otroke začnemo vzgajati že v osnovni šoli in jim privzgojimo vrednoto pomagati drugim. To je tisti najpomembnejši del – saj veste, imamo sto in en izgovor, da gremo mimo človeka, ki leži na tleh. Prepričan sem, da je bistveno lažje pristopiti in pomagati, če imamo znanje o tem, kako pomagati človeku, ki potrebuje pomoč," je povedal Müller, navdušen nad znanjem in odnosom otrok, prepričan, da se bodo, ko bo

Vsako drugo soboto v septembru že več kot dve desetletji zaznamujemo svetovni dan prve pomoči. Letos so v ospredju otroci in mladi – ter stališče, da bi morala biti prva pomoč sestavni del učnih načrtov že v vrtcih ter osnovnih in srednjih šolah. / FOTO: GORAZD KAVČIČ

treba – in to je vedno nepričakovano, poudarja – odzvali tako, kot je prav.

Krožki za učence, delavnice za učitelje

Na osnovni šoli F. S. Finžgarja Lesce se s temo prve pomoči srečujejo tudi pri rednem pouku, predvsem pri gospodinjstvu, biologiji, naravoslovju, kemiji in športu, je pojasnila ravnateljica Emilija Kavčič. "Ob tem vsako leto za osmošolce in devetošolce organiziramo delavnico oživljanja, sedmošolci se udeležujejo planinske šole v naravi, prav vsi otroci pa planinskih taborov, kjer se seznanijo tudi s prvo pomočjo pri nesrečah v hribih. Za učence od četrtega razreda naprej organiziramo krožek prve pomoči, prav tako vsebine nudenja prve pomoči sistematično spoznavajo pri usposabljanju za kolesarski izpit. Za zaposlene delavnice prve pomoči in oživljanja organiziramo vsaki dve leti. Zadovoljna sem, ker so res zelo dobro sprejete, udeležujemo pa se jih tako rekoč vsi. Zavedamo se, da gre za znanja, ki jih je treba ponotranjiti, zato da takrat, ko je to potrebno, ne razmišljamo o tem, ali znamo ali ne, ampak enostavno pomagamo."

Oživimo srce

Od leta 2017 šola sodeluje tudi pri projektu Oživimo srce; gre za projekt, v okvi-

ru katerega Občina Radovljica skupaj z Zdravstvenim domom in območnim združenjem Rdečega križa že vrsto let sistematično izobražuje ter z znanji in veščinami temeljnih postopkov oživljanja in prve pomoči opremlja generacije mladih in odraslih. Kot je povedal župan Radovljice Ciril Globočnik, projekt zajema tudi izobraževanja prvih posredovalcev, teh je bilo konec leta 2019 že osemdeset, ter vzpostavljane učinkovite mreže javno dostopnih defibrilatorjev, ki jih je na območju celotne občine trenutno že 39. V projektu sodelujejo tudi Gasilska zveza Radovljica in vsa prostovoljna gasilska društva v občini, gorski

reševalci, občinski štab Civilne zaščite ter vse osnovne šole v občini. Doslej je bilo v okviru projekta izvedenih tudi skoraj devetdeset tečajev za laike, na katerih se je za posredovanje usposobilo skoraj dva tisoč osnovnošolcev, srednješolcev in drugih krajanov. Sicer pa so ob svetovnem dnevu prve pomoči na Rdečem križu Slovenije ponovno poudarili svoja desetletna prizadevanja, da se vsebine prve pomoči umestijo v učne načrte vseh slovenskih šol in da je dostop do usposabljanja o prvi pomoči zagotovljen v vseh življenjskih obdobjih. Pri tem pa poudarjajo, da je treba znanje s tega področja obnavljati in dograjevati.

Tudi mlade na OŠ F. S. Finžgarja usposabljujejo, da jih ne bo strah pristopiti in pomagati, ko bo treba.

MLADI, ŠPORT

Po koncu pestrega poletja aktivna jesen

V novo šolsko leto je odločno vstopil tudi program Projektno učenje za mlajše odrasle, ki deluje v okviru Ljudske univerze Radovljica. Tudi počitniški čas so izkoristili za številne aktivnosti.

MARJANA AHAČIČ

Projektno učenje za mlajše odrasle (PUM-O) je program, ki je namenjen mladim v starosti od 15 do 25 let, ki niso končali šolanja in niso zaposleni. Deluje v sklopu Ljudske univerze Radovljica v okviru Zavoda RS za zaposlovanje, financiran pa je iz Evropskega socialnega sklada.

mlade je čas poletja pogosto sinonim za počitnice, ker pa udeleženci do počitnic niso upravičeni, se mentorice še dodatno potrudimo, da je program zanimiv s sproščenimi dejavnostmi, ki temeljijo na željah in interesih mladih," poudarja.

Letošnje poletje je bilo tako zaznamovano pretežno s kulinariko in 'lovom na sen-

kulturo in se na koncu preizkusili še v pripravi ene od tradicionalnih jedi."

Poletni program je bil zaznamovan tudi z ustvarjalnimi delavnicami ter sodelovanjem z Zavodom Manipura ter Legebitro. Prostovoljci Zavoda Manipura so tako zanje pripravili zanimive delavnice, polne socialnih iger, ki so jih pretežno izpeljali v naravi, zaposleni v

Spoznavna ustvarjalna delavnica, ki so jo v sklopu programa PUM-O pripravili ob začetku letošnjega šolskega leta. V programe se sicer lahko vpišete celo leto.

"Vstopili smo v novo šolsko leto in priznavamo, da bomo potrebovali še nekaj časa, da se sprijaznimo z zaključkom poletja in začetkom jeseni. Na začetku šolskega leta smo pripravili spoznavno ustvarjalno delavnico, pa tudi sicer trenutno vse aktivnosti temeljijo na spoznavanju, pravih in formiranju skupine," je povedala mentorica Nuša Černe in poudarila, da vpis v program poteka celo šolsko leto, zato vabijo vse mlade, ki razmišljajo o vključitvi, da se oglasijo pri njih.

"Slovo od poletja zagotovo otežuje tudi dejstvo, da sta za nami dobra dva meseca zabavnih aktivnosti. Za

co', pravi. "Iskali smo jo predvsem v gozdu, kjer se nam je velikokrat posrečilo, da smo se lahko ohladili tudi ob in v različnih rekah in jezerih. V naravi smo pogosto igrali različne družabne igre ali pa smo spoznavali različne teme in se pogovarjali o njih."

Kulinarične in ustvarjalne delavnice

Kulinarične delavnice so nadgradili in jih spremenili v prava svetovna popotovanja. "V okviru delavnice, ki smo jo poimenovali #Posvetu, smo si izbrali določeno državo, raziskali njene splošne značilnosti, zgodovino,

Legebitri pa so pomagali širiti obzorja in poglobiti znanje na temo LGBTQ+ skupnosti.

PUM-ova soba pobega

"Pohvalimo pa se lahko tudi s tem, da so v letošnjem poletju udeleženci programa PUM-O, aktivno sodelovali v okviru evropske mobilnosti. Dve udeleženci sta se odpravili v Italijo, dve na Portugalsko, eden pa v Bosno in Hercegovino. Vsi so v okviru enomesečne odprave na različne načine sodelovali v lokalnih mladinskih centrih," je povedal Černetova. "Za konec pa še najzabavnejša aktivnost tega poletja, katere del so lahko tudi drugi. V začetku poletja je luč sveta ugledal naš letni projekt »Escape Room with PUM«, ki smo ga premierno predstavili v Linhartovi dvorani v Radovljici. Zaradi trenda zapiranja in odpiranja programa smo ga že preventivno zasnovali tako, da je v projektu možno sodelovati tudi po spletu. Pripravili smo t. i. sobo pobega, kjer se lahko udeleženci preizkusijo v reševanju bolj in manj zapletenih ugank."

Za dostop do igre se jim lahko oglasite na elektronski naslov pum@siol.net.

Dve udeleženci sta se v okviru evropske mobilnosti odpravili v Italijo, dve na Portugalsko, eden (na fotografiji pri delu z otroki) pa v Bosno in Hercegovino.

Luka Potočar do srebra

Na svetovnem prvenstvu v Moskvi je z drugim mestom v težavnosti za največje veselje poskrbel član Športno plezalnega odseka Radovljica Luka Potočar.

MATJAŽ KLEMENC

Po olimpijskih igrah v Tokiu je bilo svetovno prvenstvo v Moskvi drugo največje tekmovanje športnih plezalcev v letošnjem letu. Slovensko reprezentanco so zastopali trije tekmovalci iz Športno plezalnega odseka Radovljica. Na balvanih je Vita Lukan prišla v polfinale in se uvrstila na 15. mesto. Vita je bila v polfinalu tudi v težavnosti, kjer se je uvrstila na 16. mesto.

Pika na i se je za naše reprezentante zgodila prejšnji torek, na zadnji dan tekmovanja. Iz Športno plezalnega odseka Radovljica sta se v težavnosti merila Domen Škofic in Luka Potočar. Škofic je na koncu dosegel 25. mesto. Za veliko veselje v reprezentanci Sloveniji je poskrbel 19-letni Luka Potočar, ki se je s tretjim izidom prebil v finale. V finalu je prvi dosegel vrh in takrat je bilo že jasno, da ima v žepu najmanj bron-

Na nedavni prireditvi ob dnevu športa je župan Ciril Globočnik Luko Potočarju izročil srebrnik s podobo Antona Janše. / Foto: IFSC

sto medaljo. Prvi s polfinala Britanec McArthur v finalu ni dosegel vrha in Luka se je na koncu veselil srebra.

Potočar je z drugim mesto samo potrdil, da drugo mesto v Kranju na tekmi za svetovni pokal v težavnosti ni bilo naključno. Zanimivo, njegova najboljša uvr-

titev v članski konkurenci na svetovnem prvenstvu je bilo 24. mesto leta 2018 v Innsbrucku, prav tako v težavnosti. Dodajmo še eno zanimivost: leta 2018 je bil Potočar drugi na svetovnem mladinskem prvenstvu v težavnosti v Moskvi. Moskva je zanj zagotovo srečen kraj.

Najnovejša tehnologija, sodoben modni trend

Novi Polo

Kdo pravi, da se majhni avtomobili ne morejo pohvaliti z velikimi aduti? Novi Polo vas bo navdušil s sodobnim dizajnom in inteligentno tehnologijo, kot so digitalni cockpit, asistenčni sistem Travel Assist* in matrični led žarometi IQ.LIGHT*.

Emisije CO₂: 156–118 g/km. Kombinirana poraba goriva: 6,9–5,2 l/100 km. Emisijska stopnja: EURO 6. Emisije NO_x: 0,0405–0,0211 g/km. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Slika je simbolna. *Oprema je na voljo opcijsko.

INTEGRAL AVTO d.o.o. Jesenice

Cesta maršala Tita 67, 4270 Jesenice

Tel.: 04 / 58 33 372, 58 33 373

E-pošta: info@integral-avto.si, www.integral-avto.si

ZANIMIVOSTI

Peš z Brezij do Lopate

Rektor Marijinega svetišča na Brezjah pater Robert Bahčič je pešačil od Brezij do Lopate pri Celju k svojemu prijatelju, trenerju juda Marjanu Fabjanu.

JOŽE KOŠNJEK

Avgusta letos je minilo pet let od peš romanja slovenskega trenerja juda Marjana Fabjana od Lopate pri Celju do Brezij. Najuspešnejši slovenski trener juda se je po osvojitvi bronaste olimpijske kolajne svoje varovanke Anamari Velenšek na igrah v Riu de Janeiru zaobljubil, da bo peš romal na Brezje. Iz judo središča Lopata pri Celju je krenil 20. avgusta leta 2016 in po štirih dneh hoje 24. avgusta popoldne prišel na Brezje. Na zadnjem delu poti ga je spremljal rektor brezjanskega svetišča pater dr. Robert Bahčič. Med njima se je spletla trdna prijateljska vez. Pater Robert se je letos odločil, da sam krene z Brezij do

Lopate in s tem počasti nov trenerski dosežek prijatelja Marjana Fabjana – srebrno olimpijsko kolajno Tine Trstenjak, ki jo je osvojila julija letos v Tokiu. Poti je nadel ime Od Ria do Tokia, z Brezij do Lopate.

Z Brezij je odšel v sredo, 25. avgusta, in po hoji mimo Kamnika, skozi Tuhinjsko dolino mimo Vranskega naslednji dan, v četrtek, 26. avgusta, prišel na Lopato. Zadnji del poti je prehodil skupaj z mladimi judoisti kluba Z' de žele Sankaku Celje.

Snidenje prijateljev, ki se jima je pridružila tudi srebrna Tina Trstenjak, je bilo prigrizno. Pater Robert je ob tej priložnosti blagoslovil tudi kapelico, ki jo je pred telovadnico kluba postavil Marjan Fabjan.

Patra Roberta je po dvodnevni hoji na Lopati sprejel prijatelj Marjan Fabjan, levo je srebrna olimpijka Tina Trstenjak.

Apiterapija
VLADO PUŠNIK

Apiterapija se ukvarja z lajšanjem ali odpravljanjem zdravstvenih tegob z uporabo čebeljih pridelkov. Knjiga je praktično uporabna, saj prinaša veliko informacij o uporabi čebeljih pridelkov, doziranju in trajanju uporabe za posamezne namene apimedicine (pregled uporabnosti pridelkov pri posameznih boleznih).

160 strani, mere: 17 x 23,5 cm, brošura

13
EUR

* poština

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04 201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si.

Če želite, da vam jo pošljemo po pošti, se poština zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

Gorenjski Glas

Razstava, knjiga in prvi kozarec medu

Ko je dr. Petra Bole, arhitektka in oblikovalka, pred dobrima dvema letoma prevzela vodenje Muzejev radovljiške občine, si ni predstavljala, da jo bodo od vsega najbolj prevzele prav čebele. Bila je ljubezen na prvi pogled, prizna sedaj, ko sta za njo postavitev nove stalne razstave v Čebelarstvu muzeju in izid knjige o čebelah – in ljudeh. In ko v svojem domačem čebelnjaku že pridelava prve kozarce medu.

MARJANA AHAČIČ

"Niti knjiga niti razstava ne bi bili nastali, če se ne bi nepričakovano zaljubila v čebele in postala čebelarica. Čebele kot superorganizmi so osupljive, so sijajen čudež narave, za katerega moramo skrbeti," je knjigi z naslovom Living Together – About Bees and Mankind na pot zapisala avtorica dr. Petra Bole, direktorica Muzejev radovljiške občine, in okvir katerih sodi tudi Čebelarstvo muzej.

Knjiga kot nadaljevanje razstave

Po izobrazbi je arhitektka z magistriranjem iz oblikovanja nakita ter doktoratom iz filozofije in teorije vizualne kulture. Pred dvema letoma je prevzela vodenje radovljiških muzejev in se kar takoj lotila prenove Čebelarstva muzeja, ki je bila zaključena ob letošnjem svetovnem dnevu čebel. Takrat so odprli tudi novo stalno razstavo z naslovom z naslovom Živeti skupaj. O čebeli in človeku, katere avtorica je Petra Bole.

Knjiga z enakim naslovom, za zdaj v angleškem jeziku, saj njen izid sovpada s predsedovanjem Slovenije Svetu EU, je njeno nadaljevanje.

Zakaj je Anton Janša tako pomemben

"Bilo je pred dobrima dvema letoma, ko je ob svetovnem dnevu čebel k nam prišla francoska televizija Arte, novinarji pa so me spraševali o stvareh, o katerih takrat nisem vedela tako rekoč ničesar. Veliko vem o umetnosti, tema mojega magistrirja je bilo srebrokovaštvo, kot Radovljičanka dobro poznam zgodovino, Linhart – vse to so teme, ki jih obravnavajo tudi muzeji radovljiške občine. Na natančna vprašanja o tem, v čem je Janšev način čebelarjenja drugačen od današnjega, kaj je njegov bistveni prispevek k svetovnemu čebelarstvu ..., pa, priznam, nisem vedela veliko. Ob pomoči čebelarja Erika Luznarja sem sicer takrat pripravila odgovore, potem pa sem se resno lotila dela, najprej študija literature," pojasnjuje, kako se je, arhitektka in oblikovalka po izobrazbi, tako zelo našla prav v čebelah in čebelarstvu.

Dr. Petra Bole, avtorica nove stalne razstave v Čebelarstvu muzeju in knjige, ki je njeno nadaljevanje, pred svojim domačim čebelnjakom / FOTO: GORAZD KAVČIČ

Prvi učitelj čebelarstva na svetu

Zdaj vem, da je bil Anton Janša prvi čebelarstvo učitelj na dvoru Marije Terezije; lahko rečemo, da je bil prvi učitelj čebelarstva na svetu, pove z nasmehom, in resno doda: "V svojih dveh knjigah, prvo je izdal leta 1771, je zapisal splošne nauke o čebelarstvu, ki v veliki večini veljajo še danes. Zanimive so tudi številne njegove ugotovitve, ki se nam danes zdijo samoumevne, na primer, da troti niso vodonosci ali pa da se čebel ne mori in pa da se matica spari s troti v zraku. Bil je zelo več v risanju, tako je narisal čebelnjak in kranjič, sestavljen iz več delov, ki je omogočal, da se je satje porezalo z žico in se je tako lažje dobilo iz panja. Uvedel je tudi prevažanje

čebel na pašo na posebnih vozovih. Po njegovi smrti je Marija Terezija uvedla čebelarstvo patent, kjer je v drugi točki zapisana zahteva, da se pri naročilu čebelnjakov s potrebnimi panji upoštevajo preizkušena Janševa načela. Zelo impresivno, kajne?"

Čebele tudi v živo

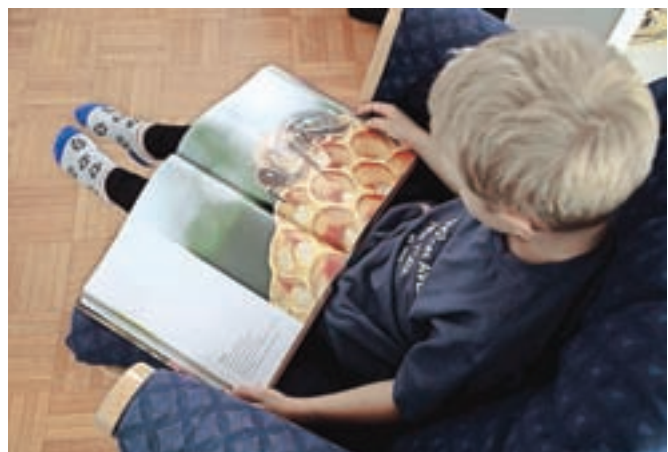
Seveda je kmalu ugotovila, da se iz knjig ne more naučiti vsega, prizna. "Da sveta čebel ne bom nikoli razumela, če ne bom tudi sama imela čebel. Naredila sem torej začetni tečaj čebelarjenja in zdaj imam na domačem vrtu čebelnjak s štirimi družinami. Moj mentor pri čebelarjenju je starosta gorenjskega čebelarstva, danes skoraj 92-letni Severin Golmajer, brez katerega moje čebele zagotovo ne bi

preživele. Je učitelj z veliko začetnico.

Pogled v neskončni red je kot meditacija

Pogosto premišljuje o posebnem slovenskem odnosu do čebel, pravi. Sprašuje se, zakaj imamo toliko čebelnjakov, zakaj se nam zdi, da moramo imeti čebele v čebelnjakih – hišicah ... Nihče drug jih nima! Zakaj si čebelarji ne nadevajo zaščitnih oblek in jim ni mar, če jih čebele pikajo ...

"Tema je neskončno zanimiva. Mene seveda zanima tudi povezava z arhitekturo. Fascinirata me absolutni red in urejenost v panju; heksagon je oblika celice, ki po izračunih predstavlja najbolj optimalen izkoristek prostora. Čebela ga naredi vedno popolnoma enako, zmeraj do milimetra natančno. Zdaj tudi vem, zakaj čebelarji tako pogosto samo sedijo pred panjem in le opazujejo: čebela, ki se izleže, točno ve, kaj je njena naloga; komunikacija s plesom in feromoni, skrb za matico ... Pogled v ta neskončni, božanski red in urejenost je kot meditacija. V nekaj, kar je bilo že v času dinosavrov in bo, ko nas ne bo več ... Pogosto ob tistem znanem reku, da človeku po tem, ko bi z obličja sveta izginila zadnja čebela, ne bi ostala več kot štiri leta življenja, pomislim, da bo verjetno prihodnost šla v obratni smeri: prepričana sem, da bomo prej izumrli ljudje in da nas bodo čebele kot vrsta preživele."

Knjigo, ki tako kot razstava nosi naslov Živeti skupaj. O čebeli in človeku (Living Together – About Bees and Mankind), odlikujejo tudi imenitne fotografije dveh vrhunskih fotografov: Mirana Kambiča in Ivana Esenka. Pri nastajanju knjige so sodelovale tudi urednica Mihaela Pichler Radanov, prevajalka Adele Gray in oblikovalka Barbara Bogataj, vse tri tako kot avtorica Radovljičanke.

KULTURA

Jezikovna popotovanja

V Knjižnici A. T. Linharta so se odločili, da evropski dan jezikov posvetijo prevajalcem, ki so na različne načine povezani z Radovljico.

MARJANA AHAČIČ

Evropski dan jezikov, ki ga zaznamujemo 26. septembra, nas spomni na jezikovno raznolikost naše celine in sveta, poudarjajo radovljjski knjižničarji. "Večjezičnost je lahko naša omejitve, ker so meje našega jezika posledično lahko tudi meje našega sveta. Lahko pa nas večjezičnost bogati in širi naša obzorja, da vedno znova z jezikom vstopamo v nove svetove, kar nam lahko omogočajo tudi knjige," pravi knjižničarka Katarina Perger. "Nove svetove nam ustvarjajo in predstavljajo avtorji po vsem svetu, približajo pa prevajalci, ki s svojim znanjem različnih jezikov prinesejo zgodbe v naš svet. V Knjižnici Antona Tomaža Linharta smo se prav zato letos odločili, da posvetimo

letošnji evropski dan jezikov prevajalcem, ki so na različne načine povezani z Radovljico," je pojasnila. Skupaj z njimi so se tako podali na Jezikovna popotovanja in vsak torek v septembru na družbenih omrežjih knjižnice objavili kratek prispevek z razmišljanji enega od štirih prevajalcev. "Prva nam je izzive, ki jih prenaša prevajanje, predstavila Danni Stražar, ki prevaja iz švedščine in je za Založbo Zala pred kratkim prevedla mladinski roman Kraljica smeha. Svoj pogled na jezik in prevajanje nam je odstrl tudi Rudi Meden, prevajalec iz angleščine in knjižničar naše knjižnice. Domačinka Alenka Jensterle Doležal nam je pokazala svoj vidik na prevajanje iz češčine, z Iztokom Ilcem smo se podali med izzive prevajanja iz japonščine."

Alenka Jensterle Doležal

Posebna nagrada za Obalne bisere

Slikarka Marta Gašperlin je na letošnjem Ex-temporu Piran za svojo sliko prejela posebno nagrado sponzorja prireditve.

MARJANA AHAČIČ

Marta Gašperlin, diplomirana slikarka, doma v Ljubnem, se je konec poletja tudi letos udeležila likovnega dogodka na Obali, 56. Ex-tempora Piran 2021. Med likovnimi deli, ki jih je žirija izbral za razstavo, je tudi njena slika z naslovom Obalni biseri. Slika je dobila tudi posebno nagrado sponzorja prireditve, trgovine Art Ljubljana in Golden Artist Colours.

"Dogodek se je tudi letos odvijal v klasični tradicionalni obliki, s polnim spoštovanjem tradicije. Žirija, selekcija umetniških del, razstave, grafična podoba in organizacija s slovesnostjo so tradicionalno zvesti tistim iz preteklih let," je dogajanje povzela Gašperlinova.

Dela na ogled v dveh galerijah

Kot vsako leto je tudi letošnji Ex-tempo Piran zajejal širšo mednarodno zasedbo likovnih ustvarjalcev, prav tako mednarodna strokovna žirija pa je izmed 151 oddanih likovnih del za razstavo izbrala 91 del. Izbrana dela so razstavljena na dveh razstavnih mestih, v Galeriji Monfort v Portorožu in v Mestni galeriji Piran. Obiskovalcem so na ogled še do konca oktobra med 10. in 17. uro vse dni v tednu, razen ob ponedeljkih.

Obalni biseri (akril, 70 x 100), delo Marte Gašperlin, ki je prejelo posebno nagrado trgovine Art Ljubljana in Golden Artist Colours, je do konca oktobra na ogled v Galeriji Monfort v Portorožu.

Biseri Pirana

Tematika slike je v osnovi obala in izraža avtoričino interpretacijo posameznih kulturnih biserov Pirana, kot so Tartinijev spomenik, Tartinijev trg, stolna cerkev sv. Jurija, piransko mestno obzidje in mestna vrata, vodnjak v Minoritskem samostanu sv. Frančiška (vse v Piranu), Muzej solinarstva, Krajinski park Sečoveljske soline, istrsko govedo boškarin, čarobni

svet školjk, predor Valeta (med Strunjanom in Portorožem) in Mesečev zaliv v Strunjanu. Našteti elementi so naslikani v realističnem slogu, vse pa povezuje oljka, ki odseva avtoričino prepoznavnost z umetniškim slogom ekspresionizma.

Več razstav

Kot pravi avtorica, se je pri njej povezava na ekspresionistični slog umetniškega izražanja nakazovala že z

izbrano temo njenega diplomskega dela (Veno Pilon), s katerim je pod mentorstvom profesorja Mladena Jernejca leta 2015 diplomirala na Visoki šoli za risanje in slikanje.

Slikarka je imela več samostojnih razstav in redno sodeluje na skupinskih razstavah, tako kot članica kluba Dolik Jesenice kot na skupinskih razstavah drugih likovnih kolonij, ki se jih udeležuje.

Pihalni orkester ni počival

Kljub številnim omejitvam so poleti nastopali na različnih prireditvah, lotili so se tudi snemanja dveh avtorskih skladb. Predzadnjo soboto v avgustu so pripravili samostojni koncert v River Campingu Bled, na notnih stojalih pa že čaka nov program za novoletni koncert.

IVANKA KOROŠEC

Godbenice in godbeniki Pihalnega orkestra Lesce so običajno svoje zveste poslušalce nagradili s kar dvema spomladanskima koncertoma.

A zaradi pandemije in z njo povezanih omejitev gibanja in prepovedi zbiranja so bili ti to pomlad prikrajšani za doživetje žive glasbe in odkrivanja akustike prostora. Orkester pa ni počival, pač pa se je lotil snemanja dveh avtorskih skladb. Poleti je imel tudi precej nastopov na različnih prireditvah v domačih Lescah in okolici. Pred-

Sredi avgusta so v River Campingu Bled izvedli samostojni koncert.

zadnjo soboto v avgustu pa so v kontroliranem okolju bližnjega River Campinga Bled izvedli samostojni koncert. Omejitve, povezane z omejevanjem širjenja covid-19, namreč ne dopuščajo običajne sproščenosti, v občini pa tudi ni odra, ki bi ga društva lahko uporabila, da bi se, brez vrtočlavih stroškov, ki jih silijo v bankrot, lahko predstavila svoji publiki. Pripravili so dobro poslušljiv program. Skladbe, izvedene pod taktirko Gašperja Breznika, so bile raznolike, od različnih avtorjev in primerne za turiste kot tudi domačine. Počitnic je konec in s tem tudi poletja. Koronavirus še vedno onemogo-

ča normalno delo, a ima orkester še veliko idej in načrtov. Jesen in zima sta lahko še lepa, sploh z glasbo, ki nam dviga razpoloženje in voljo.

V orkestru zato mlade, ki so zaključili glasbeno šolo, in starejše, ki so igrali včasih, pa bi ponovno radi igrali pihala ali trobila ali tolkala, vabijo, da se jim pridružijo zvečer na torkovi ali petkovi vaji v Družbenem centru v Lescah, da delijo veselje do glasbe in tako izpopolnijo svoje igranje v orkestru ter dodajo svoj kamenček talenta v mozaik orkestra. Na notnih stojalih orkestra čaka nov program raznovrstnih skladb za novoletni koncert.

V orkestru zato mlade, ki so zaključili glasbeno šolo, in starejše, ki so igrali včasih, pa bi ponovno radi igrali na pihala, trobila ali tolkala, vabijo, da se jim pridružijo zvečer na torkovi ali petkovi vaji v Družbenem centru v Lescah.

POGOVOR

Ponosna v družbi odličnih ljudi

Profesorica doktorica Jožica Škofic z Ovsiš je v začetku junija postala izredna članica Slovenske akademije znanosti in umetnosti, častitljive institucije, ki ima trenutno 71 rednih, 26 izrednih in 84 dopisnih članov, med katerimi je v tej tradicionalno moški trdnjavi zgolj deset odstotkov žensk.

IVANKA KOROŠEC

Slovenski jezik je študirala na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, se nato kot mlada raziskovalka zaposlila v dialektološki sekciji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU v Ljubljani ter na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani pod mentorstvom prof. dr. Brede Pogorelec magistrirala leta 1991, doktorski študij pa je z disertacijo o glasoslovju, oblikoslovju in besedišču govora Kroepe na Gorenjskem uspešno zaključila leta 1997 pod mentorstvom akad. prof. dr. Tineta Logarja.

Sama sebe največkrat predstavi kot štajersko Gorenjko, saj sta se starša (mama iz Slovenskih goric in oče s Kozjanskega) na Gorenjsko, kjer sta našla zaposlitev v lipniški Iskri oz. kroparskem Plamenu, priselila konec petdesetih oz. v začetku šestdesetih let. "Kraj mojega otroštva je Kamna Gorica, kjer sva z mlajšo sestro odraščali v družbenju z

predvsem izraz velikega zaupanja v moje delo tudi v prihodnje. A že na prvem delovnem srečanju sem z veseljem ugotovila, da sem se znašla v družbi samih odličnih ljudi. Zdaj sem seveda na ta svoj dosežek zelo ponosna, hvaležna in se že veselim novih izzivov.

Če bi hoteli naštetati vse vaše aktivnosti, članstvo v različnih institucijah, mentorstva, raziskovalno delo ..., bi lahko porabili vso časopisno stran, pa bi verjetno še kaj zgrešili. Kateri pa so vaši najpomembnejši dosežki na strokovnem področju?

Pri svojem raziskovalnem delu se ukvarjam predvsem z dialektologijo slovenskega jezika (največ z gorenjskim narečjem) in geolingvistiko (poenostavljeno povedano – gre za predstavitev narečnih pojavov na jezikovni karti, torej v prostoru), z narečnim imenoslovjem, narečnim slovaropisjem in zgodovino slovenskega jezika. Vodim delo za Slovenski lingvistični atlas (SLA), kate-

International Society of Dialectologists and Geolinguists (SIDG), članica Dialektološke komisije pri Mednarodnem slavističnem komiteju in članica Evropske mreže za e-leksikografijo. Uredila sem več znanstvenih monografij, sem članica uredniškega sveta Novega slovarja slovenskega knjižnega jezika in poljske jezikoslovne revije Gwary Dziś. Zelo rada predavam. Na Fakulteti za humanistične študije v Kopru v zadnjih letih poučujem predvsem dialektologijo, zgodovino in etimologijo slovenskega jezika ter jezikovno stičnost, na Podiplomski šoli ZRC pa sem nosilka dveh predmetov s področja dialektologije. V okviru programa Erasmus sem predavala tudi na univerzah v Vidmu, Bratislavi, Celovcu, Zadru in Padovi. Bila sem mentorica ali samentorica štirim doktorantkam ter mentorica pri več diplomskih in magistrskih delih. Ponosna sem, da sta bili dve moji študentki prejemnici nagrade Slavističnega društva Slovenije za najboljša diplomsko oz. doktorsko delo.

Kakšen je sploh postopek za pridobitev naziva izrednega člana SAZU?

Slovenska akademija znanosti in umetnosti (SAZU) je bila ustanovljena leta 1938 ter združuje znanstvenike in umetnike, ki so bili izvoljeni med njene člane zaradi posebnih dosežkov na svojih strokovnih področjih. Delovanje SAZU sem doslej lahko opazovala le kot raziskovalka Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU (ZRC SAZU), saj člani SAZU sodelujejo v znanstvenih svetih posameznih inštitutov in celotnega ZRC ter v njegovem upravnem odboru, kjer med drugim podajajo mnenja o stanju posameznih znanstvenih ved in predloge za njihov razvoj. Z delom in organizacijo znotraj SAZU pa se bom začela seznanjati šele sedaj, ko sem postala njena izredna članica. Tako je bilo odločeno na volilni skupščini, na kateri so vsi redni in izredni člani SAZU glasovali o sprejemu novih kandidatov, ki so jih predlagali posamezni razredi SAZU. Sama sem bila izvoljena na predlog II. razreda SAZU, tj. Razreda za filološke in literarne vede, ki ima zdaj sedem rednih članov in eno redno članico ter tri izredne člane in dve

izredni članici, ob tem pa še 16 dopisnih članov iz tujine (med njimi so štiri članice). Najlepše pri volitvah v SAZU je dejstvo, da kandidati sami sploh ne morejo kandidirati, naziva torej ne pridobijo, ampak jim je dodeljen zaradi njihovega prispevka v (nacionalni) znanosti ali umetnosti. Izredno članstvo je prva stopnja članstva v SAZU, z izvolitvijo za rednega člana pa ima posameznik pravico do naziva akademik oz. akademkinja.

Za svoje delo ste dobili že veliko nagrad. Katere?

Pravzaprav še nisem dobila prav veliko nagrad za svoje delo – največja nagrada je zame pravzaprav že dejstvo, da lahko delam, kar rada delam, in to delam dobro. Nagrada je že spoznanje, da mnogo ljudi zanima to, kar raziskujem, da vidijo, da je raziskovanje in ohranjanje jezikovne dediščine pomembno in potrebno. Pa vendarle – Prešernova nagrada za študente Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani je bila prvo priznanje za dobro opravljeno raziskovalno delo, ki sem ga prejela za svoje diplomsko delo iz slovenske sociolingvistike. Zadnje priznanje pa sem prejela letos – to je bil prometelj znanosti za odličnost v komuniciranju za leto 2020, ki ga podeljuje Slovenska znanstvena fundacija za "kakovostno, pomembno in učinkovito komuniciranje znanosti določeni ali splošni javnosti na Slovenskem". Vsako priznanje, da človek dela zelo dobro, da so rezultati raziskovalnega truda kakovostni in zato opaženi, seveda dobro dene. Vedno pač ni lahko, a imam srečo, da delujem v spodbudnem okolju Inštituta in da tudi moji domači podpirajo moje delo in razumejo moje navdušenje nad jezikoslovnim delom.

Ali nam lahko predstavite nekaj svojih publikacij in pomembnejših projektov?

Sem jezikoslovka, slovenistka, moje ožje strokovno področje je dialektologija slovenskega jezika. Sem raziskovalka, raziskovalno delo pa ne more biti samo individualno, ampak je vedno vpeto v širše, tudi globalne raziskave. Najpomembnejši projekt slovenske dialektologije je zagotovo Slovenski lingvistični atlas

Profesorica doktorica Jožica Škofic, izredna članica Slovenske akademije znanosti in umetnosti

(SLA), ki je bil eden od nacionalnih jezikoslovnih ciljev že ob ustanovitvi SAZU in kasneje Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša. Gradivo zanj se je zbiralo vse od leta 1946, ko je nastal prvi zapis Tineta Logarja po vprašalnici za SLA za krajevni govor Horjula, gradivsko zbirko dopolnjujemo še danes. Posamezne raziskave na osnovi zbranega narečnega gradiva so potekale ves čas, postopoma so bile v člankih objavljene posamezne jezikovne karte, a prva knjiga SLA je izšla šele leta 2012, ob zaključku projekta, ki smo ga pridobili na Inštitutu in sem ga vodila. Doslej smo pridobili tri take projekte in prav zdaj pričakujemo izid tretjega dela SLA. Delo za jezikovni atlas je izrazito skupinsko – pri tem projektu je sodelovalo več generacij študentov slovenistike in slovenskih jezikoslovcev, ki so z mnogimi informanti – narečnimi govorniki zapisali posamezne krajevne govore iz mreže SLA. Raziskovalci Dialektološke sekcije pa smo se pri pripravi publikacije povezali še z drugimi strokovnjaki, znanje smo nabirali tudi v tujini. Pripravljamo spletni interaktivni atlas slovenskih narečij, sodelujemo pri pripravi narečnih vsebin za slovarska portala Fran in Franček ...

Slovenski lingvistični atlas je vsekakor projekt, ki sem mu posvetila večino svojega strokovnega dela. Ob tem pa obdelujem tudi "svoje vrtičke" – pred dobrim letom je pri znanstveni Založbi ZRC izšla monografija Krajevni govor Kroepe – kroparski govor sem začela raziskovati v sklopu priprave svoje doktorske disertacije, v nasled-

njih letih, pravzaprav desetletjih, pa sem se k tej temi vedno znova vračala. Želela sem si namreč napisati karseda natančno slovnico tega krajevnega govora in pripraviti njegov narečni slovar ... No, ta na svojo končno podobo še čaka. Drugi "vrtiček", ki se mu posvečam z velikim veseljem, pa so hišna in ledinska imena, ki predstavljajo čudovito zakladnico narečnih podatkov in enkratno kulturno dediščino.

Poklic vam vzame veliko časa, s čim pa se ukvarjate za sprostitve?

Imam srečo, da je moj poklic tudi moj hobi – rada sem raziskovalka slovenskega jezika, predvsem njegovih narečij, rada poslušam ljudi, njihove zgodbe, način pripovedovanja ... Pozorna sem na vsebino, a kot jezikoslovka tudi na obliko povedane. Tudi ko potujem, sem vedno pozorna na jezik, saj prav jezik veliko pove o njegovih govornikih in njihovi kulturi. Rada se učim tuje jezike, vsaj toliko, da znam uporabljati slovarje. Zdaj se učim madžarščino, ki je eden od petih sosednjih jezikov (ob italijanščini, furlanščini, nemščini in hrvaščini) in je zelo drugačna od slovenske, prav zato pa je učenje še bolj zanimivo. Seveda pa počnem še marsikaj – prosti čas najraje preživljam z domačimi, delam na vrtu, grem na sprehod po bližnji okolici ali na izlet v hribe, poleti kampirat ob morje ali se potepam z avtom po Evropi. Pred leti sem bila bolj aktivna pri soustvarjanju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti v domačem okolju, zdaj različne prireditve le še z veseljem obiskujem.

»Največja nagrada je zame pravzaprav že dejstvo, da lahko delam, kar rada delam, in to delam dobro. Nagrada je že spoznanje, da mnogo ljudi zanima to, kar raziskujem, da vidijo, da je raziskovanje in ohranjanje jezikovne dediščine pomembno in potrebno.«

otroki drugih delavcev, ki so prav tako prihajali iz različnih slovenskih pokrajin. Zdi se mi, da je prav ta izkušnja z mnogimi različicami govorne slovenske močno vplivala tudi na mojo poklicno izbiro," pravi. Starši so kasneje zgradili hišo na Srednji Dobravi, kjer je preživela skoraj štiri deset let, pred nekaj leti pa sta se z možem, domačinom z Gorice pri Radovljici, preselila v svoj dom, ki sta si ga postavila na Ovsisah. Imata hčerko, ki si je tudi že ustvarila družino; Lipniška dolina torej ostaja njen domači svet, ki se mu je posvetila tudi kot jezikoslovka.

Kaj vam pomeni imenovanje v Slovensko akademijo znanosti in umetnosti?

Po pravici povedano, najprej sem se častnega imenovanja v SAZU kar prestrašila, saj sama sebe nikoli nisem videla v tej vlogi, imenovanje pa pomeni, se mi zdi, izraz ne le priznanja za že opravljeno delo, ampak

rega urednica in soavtorica sem. Sodelujem pri Evropskem lingvističnem atlasu (ALE), kjer sem vodja nacionalne komisije, članica uredniškega odbora in avtorica več kart s komentarji, ter pri Slovanskem lingvističnem atlasu (OLA).

Pišem o slovenski narečni terminologiji, zlasti izrazju izginjajočih strok, s področja narečne leksikografije je soavtorski poljudnostrokovni Rateški slovar (soavtor je Klemen Klinar). Z velikim veseljem raziskujem narečna zemljepisna lastna imena, tj. hišna in ledinska imena, in sem ponosna na rezultate projektov, ki jih na Gorenjskem vodi RAGOR z Jesenic – enota Raba hišnih imen je bila lani uvrščena v Register nacionalne nesnovne kulturne dediščine pri Ministrstvu za kulturo in to je nedvomno pomemben dosežek. Doslej sem bila vodja več aplikativnih in bilateralnih raziskovalnih projektov. Sem članica Mednarodnega društva za dialektologijo in geolingvistiko/

ZANIMIVOSTI

Malica za gasilce

V akciji, namenjeni promociji lokalne hrane, je pri pripravi malice za gasilce v enem od blejskih hotelov z dobavo svoje kranjske klobase sodelovala tudi Mesarija Mlinarič iz Lesc.

MARJANA AHAČIČ

V seriji petih gastronomskih dogodkov, ki jih organizira ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za promocijo lokalnih kmetijskih in živilskih proizvodov v okviru projekta Slovenija – evropska regija gastronomije 2021, so enega pripra-

testenine, in ker je moja kulinarika znana po tem, da stare sestavine rad povežem v nekaj novega, smo zraven dodali v sol vloženi rumenjaki. Čaka vas tudi kruh, ki mu pravimo šefov hlebec, zraven sta na voljo vrhunsko Podjedovo maslo in skuta, ki smo jo spremenili v okusen namaz. Na koncu

Jože Mlinarič med gasilci v hotelu Bled Rose na dogodku, ki ga je v podporo uporabi lokalnih kmetijskih in živilskih proizvodov pripravilo ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. / FOTO: GORAZD KAVČIČ

čili tudi na Bledu. V hotelu Bled Rose so prejšnji tork pripravili malico za zasluzne gasilce z Bleda, Bohinja in Gorij; skuhal in postregel jo je kuharski mojster Gregor Rozman s svojo ekipo, k sodelovanju pa je povabil tudi dva lokalna dobavitelja: Mlekarstvo Podjed z Olševka in Mesarijo Mlinarič iz Lesc.

»Gasilce zelo spoštujem, zato sem z veseljem sprejel ponujeno nalogo. Premalokrat ste omenjeni in nagrajeni za svoje delo,« je zbrane goste nagovoril Rozman. »Poskusil sem se vam približati z Mlinaričevo kranjsko klobaso, ki jo predstavljamo kot dobro malico; da ne boste lačni, smo dodali

vas čaka še 'šmoren' z marmelado, ki smo ji dodali vrtnice, ki rastejo kar na našem vrtu,« je Rozman slikovito opisal, kaj je pripravil za svoje posebne goste.

Gasilce je pozdravil tudi Jože Mlinarič, predstavnik že četrte generacije družinskega podjetja iz Lesc, ki ponuja kvalitetno meso in mesne izdelke predvsem lokalnim ponudnikom kulinarike. Kot certificirani proizvajalec kranjske klobase to priljubljeno mesnino dobavlja številnim gostincem na Bledu in okolici. »Veseli me, da sodelujemo tudi s hotelom Bled Rose, ki se trudi vključiti čim več izdelkov lokalnih ponudnikov v svoje menije.«

Predstavili nov kruh z drožmi

MARJANA AHAČIČ

V Žitu so na trg poslali novo vrsto kruha, pripravljenega z v zadnjem času vse bolj priljubljenimi drožmi, to je aktivnim kislim testom, ki nastane po daljšem naravnem postopku fermentacije z mlečnokislinskimi bakterijami in kvasovkami iz zmesi moke in vode. »Z drožmi obujamo tradicijo in način priprave kruha, kot so ga poznale naše babice, ter oživljamo idejo, da za pripravo kruha potrebujemo čas, potrpežljivost in veliko pozornosti,« pravijo in pojasnjujejo, da so droži pravza-

prav najstarejše vzhajalno sredstvo, kruh in drugi pekovski izdelki, pripravljene z njimi, pa zahtevajo daljše preverjanje, spremljanje in nadzor kot kruh, ki je izdelan z običajnim kvasom. Novi kruh, poimenovali so ga Drožnik, ima zaradi načina izdelave podaljšano svežino, je bolj obstojen, polnega okusa in se ne drobi. V Žitu posebej opozarjajo na dejstvo, da je tudi lažje prebavljiv in zato ne povzroča neprijetnega občutka tiščanja po zaužitju. Ob tem je, še poudarjajo, brez kislega priokusa, kot ga imajo običajno te vrste kruhov.

Povezuje jih ljubezen do podeželja in dediščine

Društvo žensk z dežele občine Radovljica je bilo ustanovljeno pred petindvajsetimi leti na Brezjah, na pobudo tedanje kmetijske svetovalke Majde Lončnar. V zadnjem obdobju ga vodi Marija Fister. Članice so posebej aktivne v projektu Kuham domače.

IVANKA KOROŠEC

Marija Fister je doma v Prezrenjah, kjer imajo veliko kmetijo, na kateri pretežno gojijo semenski in jedilni krompir, ukvarjajo pa se tudi z živinorejo. Po poklicu je sicer trgovka, a je, da je lahko negovala bolno mamo, leta 1985 ostala doma. Le leto dni za tem se je včlanila v tedanji aktiv kmečkih žena, v upravnem odboru pa je že od začetka delovanja društva, ki ima danes skoraj osemdeset članic. Ima sina, hčer in pet vnukov. Kljub zahtevnemu delu na kmetiji si z možem vzmeta čas in že 25 let plešeta v folklorni skupini Triglav Javornik - Koroška Bela.

turne dediščine, sodelovanje z enakimi ali podobnimi društvi, oživljanje tradicije in njenih vrednot, ki temeljijo na spoštovanju družine, doma in narave ter skrb za izobraževanje, sodelovanje pri prenosu znanja in podobno.

Tako organizirajo tečaje s področja kulinarike in ročnih spretnosti, izobraževanja s področja gospodarstva, kmetijstva, varstva narave, gospodinjstva in zakonodaje. Prirejajo izlete z ogledi primerov dobrih praks in sodelujejo na raznih javnih prireditvah.

Fistrova pravi, da se članice rade odzovejo vabilu na druženje. »Z izletov prinesejo domov kakšno idejo ali pa

Jeseni bosta v okviru projekta Kuham domače še dve delavnici, obe po Zoomu. Na prvi bo Špela Ankele že to nedeljo ob 18. uri pokazala, kako se speče ržen kruh in kruh z drožmi. Druga in zadnja letošnja delavnica pa bo v petek, 8. oktobra, ob 17. uri, ko bo Lenčka Primc najprej predstavila, kako prepoznati užitne gobe, nato pa še pokazala, kako skuhati okusno gobovo juho.

Sodeluje v društvu upokojencev in pri Rdečem križu, je prostovoljka v programu starejši za starejše. »Rada sem med ljudmi, rada pomagam, kjerkoli je to potrebno. Z možem sva oba aktivna v vseh dejavnostih na vasi,« pravi.

»Brez nič ni nič«

Vodenje društva ji vzame kar nekaj časa, a pravi, da »brez nič ni nič« in da to pač z veseljem počne. Cilje in naloge društva so predvsem povezovanje žena in deklet na podeželju in tistih, ki čutijo pripadnost in povezanost z njimi, ohranjanje kul-

zadovoljstvo, da so srečale ljudi, ki jim takšno delo prinaša veselje. Rade sodelujejo tudi na različnih prireditvah, kjer poskrbimo za pravo domačo pogostitev. Vsekakor pa vse članice povezuje ljubezen do ohranjanja podeželja, kulturne dediščine, oživljanja tradicije in njenih vrednot, ki temeljijo na spoštovanju družine in doma.«

Znanje rade prenašajo na mlade

Zadnja leta opaža, da članicam društva veliko pomeni že to, da se srečajo, poklepajo in obudijo spomine na začetke delovanja. »Vesela

Na eni od redkih kuharskih delavnic v živo. Z Olgo Kajfež sta lani jeseni v Ljubnem pripravljali goveji jezik s hrenovo prilogo in pražen krompir.

Marija Fister in njena hči Polona Fister Toplišek sta na eni od majskih delavnic v okviru projekta KUHAM DOMAČE pokazali, kako se pripravijo gluhi in drobnjakovi štruklji.

sem, ko vidim, da se članice rade družijo in tega ne smemo opustiti. Znanje prenašamo tudi na mlajše, kar je prišlo do izraza zlasti letos, ko smo sodelovale v projektu Kuham domače.«

V okviru projekta so tako spomladi že pripravile tri

drožmi. Delavnica se bo začela ob 18. uri, nanjo pa se je treba prijaviti na ambroz.cerne@ragor.si oziroma na telefonsko številko 04 581 34 15.

Druga in zadnja letošnja delavnica v okviru projekta pa bo v petek, 8. oktobra, ob

»Vesela sem, ko vidim, da se članice rade družijo, in tega ne smemo opustiti. Znanje prenašamo tudi na mlajše, kar je prišlo do izraza zlasti letos, ko smo sodelovale v projektu Kuham domače.«

kuharske delavnice. Prav Fistrova je skupaj s hčerko pokazala, kako se pripravijo tako imenovani gluhi in drobnjakovi štruklji, Silva Potočnik z Brezij je učila, kako se skuha okusen 'ajmoht', Olga Kajfež z Mišač pa, kako se iz hrane, ki nam ostane od velike noči, naredi gorenjska prata.

Projekt Kuham domače

V jesenskem času bosta v okviru projekta Kuham domače, ki ga vodi Razvojnna agencija Zgornje Gorenjske, še dve delavnici, obe po Zoomu. Na prvi bo Špela Ankele že to nedeljo, na mednarodni dan alpskega kruha, pokazala, kako se speče ržen kruh in kruh z

17. uri, prav tako po aplikaciji Zoom. Na njej bo članica Društva žensk z dežele Radovljica Lenčka Primc s Poljšice pri Podnartu najprej predstavila, kako prepoznati gobe, nato pa še pokazala, kako skuhati okusno gobovo juho.

Za tiste, ki si o projektu želijo izvedeti kaj več, pa je v pritličju knjižnice A. T. Linhart v Radovljici na panojih, ki si jih je mogoče ogledati tudi z zunanje strani, na kateri so prikazani fototrunki s preteklih kuharskih delavnic, pa tudi recepti jedi, ki so jih na njih pripravljali. Do konca leta bo, objavlja vodja projekta Ambroz Černe, na voljo tudi e-knjižica z recepti.

Praznik medu in kulinarike

Na tretjo septembrsko soboto so v Čebelarstvu centru v Lescah pripravili letošnji Festival medu – dan medu v kulinariki. Zaredi izjemno slabe čebelarke sezone je bila prireditev letos skromnejša s ponudbo medu, a je po drugi strani ponudila pestro paleto dogodkov, predavanj in degustacij, ki so se jih z veseljem udeležili tako čebelarji kot številni obiskovalci.

MARJANA AHAČIČ

V Lescah so v soboto pripravili tradicionalni Festival medu – dan medu v kulinariki, ki je tudi letos v Čebelarstvu razvojno-izobraževalni center, predvsem pa na prostor pred njim, tudi tokrat poln stojnic s pestro ponudbo medu in medenih izdelkov, privabil številne obiskovalce.

prišlo veliko obiskovalcev," je povedala Špela Kalan Razinger, upravnica čebelarstva centra v Lescah. "Posebej nas veseli velik obisk čebelarjev. Letos žal niso mogli prinesiti medu, ker je sezona izjemno slaba, a prireditve so se vendarle udeležili v velikem številu, ker so jo vzeli za svojo." Med udeleženci srečanja je bil tako tudi letos Severin

no ni. Podobno je bilo v prvem letu mojega čebelarjenja, med okupacijo leta 1944. Takrat še sladkorja ni bilo mogoče kupiti in z njim krmiti čebel, tako da so nam vse pomrle. Letos smo jim k sreči lahko pomagali s hrano, krmiti jih je bilo treba že spomladi, ker so vso zimsko zalogo pojedle. Zdaj imam že vse pripravljeno za zimo. Samo še nakrmim, da bodo

Prireditev se je sicer začela s predavanjem o medu, medenih jedeh in pijačah, ki ga je v okviru projekta Slovenija – evropska gastronomska regija 2021 pripravil profesor Janez Bogataj. Katja Sekne iz Kavarnice Panj, ki deluje v okviru čebelarstva centra, je pripravila predstavitev mešanja medenih koktajlov, dijaki Srednje gostinske in turistične šole Radovljica pa so pod vodstvom mentorice Marije Arh Ivanšek tudi letos obiskovalce pogostili z izvirnimi jedmi, pripravljenimi z medom: tokrat je bila na jedilniku ajdova kaša z gobami in zeliščno smetanovo omake, medena skutina krema z malinami in praženec z jabolčno čežano – okusi jedi bodo obogateni s cvetličnim, lipovim in akacijevim medom.

Medeni meni je za pokušino pripravilo tudi Gostišče Draga: počasi pečena rebra z medom, pražen krompir z medeno čebulo, čičeriko v omaki z mariniranim tofujem in za sladico halva s suhim sadjem in medenim prelivom.

V spremljevalnem programu na prostoru pred Čebelarstvu centrom je bila seveda še tradicionalna tržnica s ponudbo čebeljih pridelkov in izdelkov, ki jih je bilo letos zaradi že omenjene slabe letine manj kot običajno, pa ustvarjalne delavnice, degustacije različnih vrst medu ter ponudba medenih pijač ter kave in čaja z medom.

Tradicionalna tržnica s ponudbo čebeljih pridelkov in izdelkov, ki jih je bilo letos zaradi slabe letine manj kot običajno, je bila na prostoru pred Čebelarstvu centrom kljub okoliščinam lepo obiskana. / FOTO: GORAZD KAVČIČ

"Časi so takšni, da pri organizaciji prireditve pravzaprav nismo točno vedeli, kaj sploh lahko pričakujemo, tako da smo res zelo zadovoljni, da se je izteklo tako, kot se je: pripravili smo bogat program in na letošnji festival medu je glede na razmere

Golmajer, častni član Čebelarstva društva Radovljica, dolgoletni vodja društvene satišnice in predan učitelj mladim rodovom čebelarjev. Pri skoraj 92 letih ima v dveh čebeljakih še vedno več kot štirideset čebeljih družin. "Medu letos praktič-

okoli gnezda imele hrano, potem pa upam, da bo drugo leto bolje," je povedal izkušeni čebelar, ki je imel na oknu svoje hiše v radovljiškem Predtrgu vedno postavljenih nekaj kozarcev medu. Letos bo tudi njegovo okno prazno.

Dijaki Srednje gostinske in turistične šole Radovljica so tudi letos obiskovalce pogostili z izvirnimi jedmi, pripravljenimi z medom. Seveda pa so pripravili tudi priljubljeni tradicionalni "šmoren", tokrat z jabolčno čežano z gozdnimi sadeži, osladkano s cvetličnim medom. Pripravila sta ga mentor Tone Tušek in dijak drugega letnika Matej Kralj iz Lesc. / FOTO: GORAZD KAVČIČ

Kaja Sekne, vodja Kavarnice Panj, je pokazala, kako se zmešajo odlični koktajli. Številni med njimi so tudi v redni ponudbi kavarnice, ki deluje znotraj Čebelarstva centra, na primer medeni mojito, medeni spritz, čbelčkova sivka in medeni gin tonik.

»Halva s suhimi slivami in sadjem in medenim podlivom, počasi pečena rebra, premazana z medom, in pražen krompir z medeno čebulo v prilogi,« je jedi, ki jih je letos pripravilo Gostišče Draga, našeta Tina Likozar. Za tiste, ki ne jedo mesa, pa je bila na voljo čičerika v karijevi omaki s tofujem in riž. / FOTO: GORAZD KAVČIČ

Med udeleženci srečanja je bil tudi letos Severin Golmajer, častni član Čebelarstva društva Radovljica, dolgoletni vodja društvene satišnice in predan učitelj mladim rodovom čebelarjev. Pri skoraj 92 letih ima v dveh čebeljakih še vedno več kot štirideset čebeljih družin.

Jesenska akcija Osvežite dom z Gorenjskim glasom

14 dni brezplačnega časopisa

Gorenjski glas je izredno priljubljen časopis, ki izhaja vsak torek in petek. Naročniki komaj čakajo, da ga dobijo v nabiralnik in izvedo, kaj je novega v njihovem domačem kraju in v naši regiji. Teh novic ni mogoče najti nikjer drugje!

Akcija 14 dni brezplačnega časopisa je namenjena vsem, ki Gorenjskega glasa še ne poznate ali ga kupujete v prosti prodaji. Želimo si, da bi se bralci na lastne oči prepričali, da je Gorenjski glas odlični časopis, in postali njegovi naročniki. Poleg brezplačne dostave naročnika prinaša tudi številne popuste in darilo. Če želite Gorenjski glas bolje spoznati, se lahko odločite za dvotedensko brezplačno prejemanje časopisa brez vseh obveznosti. Pišite na narocnine@g-glas.si ali pokličite na tel. št. 051 682 217 in pustite podatke za dostavo. Po preteku 14-dnevnega obdobja vam časopisa ne bomo več pošiljali, vas bomo pa poklicali, povprašali za mnenje in vam predstavili prednosti za naročnike.

Pridružite se naši veliki družini naročnikov, ne bo vam žal!

V akciji ne morejo sodelovati obstoječi naročniki in tisti, ki živijo na istem naslovu kot naročnik.

Gorenjski Glas
www.gorenjskiglas.si

Gorenjski glas je najbolj bran regionalni časopis v Sloveniji.